

S. Sayısı : 320

Türk Ceza kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâiyhası ve Adliye encümeni mazbatası (I/1066)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayn : 6/2165

23 - V - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türk ceza kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 21 - V - 1938 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
C. Bayar

Ceza kanununun bazı maddelerini değiştiren kanun lâiyhası esbabı mucibesi

Büyük harb sonunda hemen bütün medenî dünya Devletlerinin siyasal, sosyal ve ekonomik bünyelerinde esaslı değişiklikler vücade gelmiş ve bu gün dahi bu değişiklikler devam edegelmekte bulunmaktadır.

Milletler arası münasebetin son zamanlarda almış olduğu şekil dolayısıyla bu hareketler çok defa mahallî olarak kalmamakta tesir ve akisleri her tarafa yalınmaktadır. Bu sebeble eski cezaî mevzuatın gerek dahildeki değişiklikleri, gerek hariçtekilerin akseden tesirlerinin doğurduğu vaziyetleri karşılamaya kâfi gelmediği anlaşılmış bir çok Devletler son seneler içinde ceza kanunlarını ya tadil veya yeni baştan tanzim etmişlerdir.

Türkiyemizde de bu ihtiyaç saiki ile ceza kanununda bir çok değişiklikler yapılmış ve bilhassa 1936 senesinde Büyük Meclisçe kabul edilen 3038 sayılı kanunla Devletin emniyetine karşı işlenen cürümlere aid hükümler baştan aşağı değiştirilmiştir.

Bu tarihten sonra Büyük Meclisçe Teşkilâtı esasîye kanununda yapılan değişiklikle devletçilik, milliyetçilik, inkilâberlik, halkçılık, lâiklik Devletin ana vasıfları olarak kabul edilmiştir.

İşte bu yeni vaziyetle hem ahenk olmak üzere ceza kanununda tadilât yapılması lüzumu hisedilmiş ve aynı zamanda Devlet emniyetinin gerek hariçten gerek dahilden her türlü fena hareketlere karşı daha kuvvetle ve tamamen mahfuz bulundurulmasını temin içinde ayrıca yeni hükümler ilâve olunmuştur.

Yukarıda umumî olarak arzedilen sebeb ve mülâhazalara istinaden ceza kanunumuzda yapılması teklif olunan tadilâtın her değiştirilen maddeye aid mucib sebepleri ayrı ayrı aşağıda gösterilmiştir.

Madde 105 — Bu maddeye göre hukuku amme davası için bir seneden aşağı mürurü zaman tayin edilmiş olan hallerde işlenen fiil cürüm olsun, kabahat olsun, bir sene içinde mahkûmiyet hükmü verilmesi icab etmekte aksi takdirde hukuku amme davası müruru zamana uğramaktadır.

Bu hükmün yalnız kabahatlere hasrı ile cürüm gibi mahiyeti itibarile az, çok memleketin huzurunu ihlâl eden efale teşmil edilmemesi muvafık görülmüştür.

Madde 118 : Bu madde yurd dışında Devletin hariç emniyetine karşı işlenen cürümlerden dolayı cezalarda mürurü zaman olmadığını göstermektedir. Bu hükmün, yine yurd dışında Devletin

arsrulusal şahsiyetile Devlet kuvvetleri aleyhine işlenilen cürümlerden ölüm veya müebbed veya muvakkat ağır hapis cezalarını istilzam edenlerine de teşmili ve müruru zaman müddetinin gerek dava açmakta, gerek verilen ceza hükmünün infazında cereyan etmemesi Devlet emniyetini daha kuvvetle muhafaza bakımından faydeli görülerek bu değişiklik yapılmıştır.

Madde 133 : Türkiye topraklarının iki yabancı Devletin biri biri aleyhindeki siyasî veya askerî casusluk faaliyetine sahne olabilmesi bu faaliyet doğrudan doğruya Türkiyeye müteveccih olmakla beraber Türkiyenin o eenebi Devletlerle olan münasebeti üzerinde fena tesir yapacağından bu maddeye böyle bir faaliyeti menedici bir fıkra ilâve edilmiştir.

Madde 141 ve 142 : Bu maddeler ceza kanunumuzun rejimi koruyucu hükümleri ihtiva eden iki mühim maddesidir.

Bunlardan 141 nci madde, memleket dahilinde içtimaî bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü şiddet kullanarak tesis etmeğe veya içtimaî bir zümreyi şiddet kullanarak ortadan kaldırmaya veya memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadî veya içtimaî nizamları yine şiddet kullanarak devirmeğe matuf cemiyetlerle memleket dahilinde cemiyetin siyasî ve hukukî her hangi bir nizamını şiddet kullanarak ortadan kaldırmak gayesini güden cemiyetlerin ve memleket dahilinde millî hissiyatı sarsmaya veya zayıflatmaya matuf cemiyetlerin tesis ve teşkilini ve bunların sevkü idaresini ve bu cemiyetlere girmeyi meneylemektedir.

142 nci madde ise yukarıda yazılı maksadlar için propaganda yapmağı meneylemektedir.

Bu hükümler memleket dahilinde rejimi tam birsurette korumak için kâfi görülmemektedir.

Zira Hükümet şeklini tağyir maksadına müstenid cemiyetlerin müessisleriyle İdare heyeti azaları ve içtima mahallinin sahib veya müsteciri haklarında Cemiyetler kanununun koyduğu para cezasına dair olan hüküm istisna edilirse meyzuatımızda , gayesi yukarıda yazılı maksadlar olduğu halde buna vüsul için şiddet kullanmağı istihdaf etmeyen cemiyetlerin tesis ve teşkili ve bunlara girmek ve bu maksadlar için propaganda yapmak keyfiyeti bir ceza tehdidi altında bulunmamaktadır.

Bundan başka son defa Teşkilâtı esasiye kanununda yapılan değişiklikle Devletçilik, milliyetçilik, inkılâbçılık, halkçılık ve lâiklik Devletin ana vasıfları olarak kabul edilmiştir. Bu vasıflara muhalif gayesi olan cemiyetlerin tesis ve teşkilini ve böyle bir cemiyete girmek keyfiyetini ve bu yolda propaganda yapmağı ceza tehdidi altında menedici bir hüküm de yoktur. İşte bu iki maddede yapılan değişiklikle bu noksanlar ikmal edilmiş ve tatbikatta her hangi bir tereddüde mahal, verilmemek üzere propagandanın fiil, söz veya her nevi neşir vasıtasile olabileceği tasrih edilmiştir.

Madde 149 : Hükümet aleyhine halkı silâhla isyana ve Türkiye ahalisini birbirini aleyhinde mukateleye sevk etmek cürmüne aid olan bu maddeye silâhlar yalnız bir yere depo edilmiş olsa da hi isyanın silâhlı sayılacağı ilâve edilmiştir.

Madde 151 : Türkiye Cümhuriyeti Teşkilâtı esasiye kanununun tamamını veya bir kısmını tağyir ve tebdil veya ilgaya cebren teşebbüs ve Büyük Millet Meclisi ile İcra Vekilleri Heyetini cebren ıskat veya vazife görmekten men, halkı Hükümet aleyhine silâhla isyana teşvik gibi Devlet kuvvetleri aleyhinde işlenilen cürümlere muttali olan her ferd bunu derhal Hükümete bildirmeğe mecburdur.

Kanunumuz bu günkü şekli ile ancak bu mecburiyeti suiniyetle yapmıyanlar hakkında ceza vermektedir. Halbuki bu gibi cürümlerin şenaati ve husule getireceği çok vahim netayıç itibarile herkesin bunu katğı bir zaruret içinde bulunmadığı takdirde behemehal Hükümete bildirmeğe mecbur tutulması memleket emniyeti bakımından lüzumlu görülmüştür.

Maddede yapılan değişiklik ile suiniyeti olmayan ve fakat makbul bir mazerete müstenid olmaksız bildirmiyenler de bu maddenin hükmü içine almıştır.

Madde 154 : Bu maddeye göre Ceza kanununun 146 - 153 ncü maddelerinde yazılı Devlet kuvvetleri aleyhindeki cürümleri işlemeğe halkı teşvik etmek üzere basılmış veya basılmamış evrak ve risaleleri neşretmek üzere iken ele geçirilen kimseye ancak fesad kasdile hareket ettiği sabit olduğu takdirde ceza verilebilmektedir. Fesad kasdinin tesbiti pek müşkül olması ve filin

Devlet emniyetine olan tesiri dolayisile bu evrak ve risalelerin münderecetrini bilmek failini tecziye için kâfi telâkki edilmiş ve ona göre madde düzeltilmiştir.

Madde 159 : Şehir ve kasabaların asayişini temin vazifesile mükellef olan polis kuvvetlerini alenen tahkir ve tezyif edenlerin de Devletin silâhlı kuvvetlerini tahkir alenen tahkir ve tezyif edenler gibi muameleye tâbi tutulması lüzumlu görülerek gerek bunun temini, gerek tatbikatta gümrük ve orman muhafaza kuvvetleriyle jandarmanın Devletin silâhlı kuvvetleri tabirine girib girmeyecekleri hususunda her hangi bir tereddüde meydan verilmemek için maddedeki Devletin silâhlı kuvvetleri tabiri kaldırılmış ve yerine Devletin askerî veya emniyet veya muhafaza kuvvetleri tâbiri konulmuştur.

Madde 160 : Maddenin bu günkü şekline göre Reisiçümhura karşı muvacehesinde hakaret edenler veya Reisiçümhur aleyhine tecavüzkârane neşriyatta bulunanlarla Reisiçümhur aleyhine gıyabında lisanen tecavüzatta bulunanlar, Reisiçümhur makamına ve Reisiçümhurun şahsına karşı edeb ve hürmete münafi hareketle neşriyatta bulunanlar ve Hükûmetin veya Adliyenin manevî şahsiyetini veya Cümhuriyeti alenen tahkir ve tezyif edenler hakkında takibat icrasına izin vermek salâhiyeti Adliye vekâletine, Türklüğü veya Büyük Millet Meclisini alenen tahkir ve tezyif hallerinde Büyük Millet Meclisi Reisine ve Devletin silâhlı kuvvetlerini tahkir ve tezyif edenler hakkında da Millî Müdafaa vekâletine aiddir.

Takibata izin verme salâhiyetinin bu suretle muhtelif mercilere aid olması doğru görülmevcek maddede yapılan değişiklikler bu salâhiyet bir mercide, Adliye vekâletinde toplanmıştır.

Madde 161: Harb esnasında ammenin telaş ve heyecanını mucib olacak veya halkın maneviyatını kıracak veya düşman karşısında milletin mukavemetini azaltacak şekilde asılsız, mübalâğalı veya maksadı mahsusa müstenid havadis veya haberler yayan veya nakleden veya millî menfaatlere zarar verecek her hangi bir faaliyette bulunan kimselere verilecek cezadan bahseden bu maddeye yapılan ilâve ile iki hususun temini derpiş edilmiştir.

Birincisi : Bu efal sulh zamanında işlendiği takdirde dahi memleket için zararlı olacağından bunu menetmektedir.

İkincisi : Yurddaşın millî hududlar haricinde olsa bile Devletin hariçteki itibarını eksiltecek tarzda memleketin dahilî vaziyeti hakkında asılsız, mübalâğalı veya maksadı mahsusa müstenid havadis veya haberler yayması veya nakletmesi veya millî menfaatlere zarar verecek her hangi bir faaliyette bulunması kendisinin memlekete karşı göstermesi lâzımgelen bağlılığa ve sadakate münafi olduğundan bu yolda hareket edenleri tecziye edebilmektir.

Madde 173 : Son hâdiselerin gösterdiği üzere Devletler arasında harb ilân edilmeksizin dahi filî muhasemat vukua gelmektedir. Halbuki filî muhasematın başlamasile memleket harb halinde olduğu gibi aynı şerait ve tehlike içine girmiş bulunmaktadır. Bu itibarla maddeye filî muhasematın da harb zamanı tabirine dahil olduğunu gösterir bir kayid ilâve edilmiştir.

Bundan başka Devletin arsulusal şahsiyetile Devlet kuvvetleri aleyhine işlenen cürümlerin faillerini, cezalarını çektikten sonra dahi ceza kanunumuzun umumî olarak tesbit ettiği emniyeti umumiye nezareti altına alınmak şeklinden daha sıkı bir surette nezaret altında bulundurmamak Devlet emniyetini lâyıkhile temin bakımından faydalı görülmüştür. Bunun için maddeye bu cürümlerden dolayı ağır hapis cezasına mahkûm olanların çekecekleri ceza müddetinin üçte birinden aşağı ve o müddeti geçmemek üzere bir mıntakada ikamete memur edilmek suretile emniyeti umumiye nezareti altına alınacaklarına dair bir hüküm ilâve olunmuştur.

Madde 258 : Resmî meclislerin azaları ile Hükûmet memurlarına veya adlî, siyasî, idarî bir heyete veya bu heyetlerin mümessillerine karşı cebrü şiddet gösteren veya mukavemet edenler hakkında ceza kanunumuzun tayin eylediği cezaların, bu hareket İcra Vekilleri Heyetinden bir vekil aleyhinde işlenmiş olursa yarı nisbetinde arttırılarak verileceğine dair maddeye bir fıkra ilâve edilmiştir.

Madde 516 : Heykellerin, ceza kanunumuzdaki âbide tabiri içine girib girmeyeceği tatbikatta tereddüdü mucib ouacağından bunları tahrib veya imha eden veya bozanların da âbideleri tahrib edenler gibi ağır bir surette cezalandırılmalarını temin için maddenin cezanın teşdidini mucib sebepleri sayan fıkralarına heykel kelimesi de ilâve olunmuştur.

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye encümeni

Esas No. 1/1066

Karar No. 63

27 - VI - 1938

Yüksek Reisliğe

Türk ceza kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında hazırlanan ve Başvekâletin 23 - V - 1938 tarih ve 6/2165 sayılı tezkeresile Büyük Meclise sunulan kanun lâyihası Adliye encümenine tevdi olunmakla Adliye vekili ve Ceza işleri umum müdürü hazır oldukları halde tedkik ve müzakere olundu :

Mucib sebepler lâyihasında izah edildiği üzere zamanın ihtiyacından doğan siyasal, sosyal ve ekonomik tesirler altında her memlekette bir çok değişiklikler vücutte getirilmesine mecburiyet hâsıl olmaktadır. Bu sebeble bir çok Devletler gerek dahili ve gerek harici tesirlerin akislerinin iras edeceği zararlara meydan vermemek için ittihaz ettikleri tedbirler arasında cezaî mevzuat üzerinde de tadiller yapmağa mecbur olmuşlar ve hatta bazı yerlerde yeni başta ceza kanunları tedvin edilmiştir.

Memleketimizde Cümhuriyetin kurulmasını müteakib adli kanunların başında Türk ceza kanunu neşrolunmuş ve 1926 tarihinde meriyet mevkiine geçmiş ise de görülen ihtiyaç ve lüzumlara ve Hükümetimizin de iştirak ettiği arısı ulusal mukavelelerin icablarına istinaden bir çok cezaî hükümler kanunumuza alınmak suretile ceza kanununda hayli ilâveler ve tadiller yapılmıştır.

Türkiye Cümhuriyetinin Devletçilik, milliyetçilik, inkilâbçılık, halkçılık, ve lâiklik vasıfları Teşkilâtı esasiye kanunumuzda tesbit ve kabul edilmesi üzerine bu ana hükümlerle tebarüz etmiş olan Cümhuriyet rejiminin istikrarı ve korunması için kuvvetli müeyyidelerin ceza kanunumuzda yer almasını zarurî kılmıştır. Bu düşüncelere istinad ettirilerek Hükümetçe hazırlanan lâyiha, Encümenimizce esas itibarile tasvib ve kabul olunmurtur.

Lâyiha, Ceza kanununda 17 maddenin değiştirilmesine ve bazı hükümler ilâvesine müteallik olub Encümenimizce hemen olduğu gibi kabul edilmiştir.

Encümen, tekliften fazla olarak 102 nci maddenin sonuna bir fıkra eklenmesini tensib etmiş-

tir. Bu fıkra, Devletin şahsiyetine karşı işlenen ve kanunun ikinci kitabının birinci babında yazılı ve ölüm ve ağır hapis cezalarını müstelzim cürümleri yurd dışında işleyenler hakkında dava müruru zamanının olmadığını mutazammın bir hükümdür. Her ne kadar Hükümet teklifinde 118 nci maddeye aynı hüküm konmuşsa da, bu madde ceza müruru zamanını göstermekte olduğundan dava müruru zamanından bahis bulunan 102 nci maddeye bu suretle bir hüküm ilâvesi muvafık görülmüştür.

105 nci maddenin tadiline aid değişiklikler, hükmolunacak cezanın derecesine göre bazı kabahat suçları iki senelik müruru zamana tâbi olduğundan bu maddede cezaî takib yapılan bir kabahat suçunun bir sene içinde mahkûmiyet kararı verilmemiş olursa âmme davasının müruru zamana uğrayacağını kastedtiğinden kabahat suçu mutlak olarak gösterilmeyib dava müruru zamanı esasen iki seneye tâbi olan bazı kabahat suçlarında bir sene içinde mahkûmiyet kararı verilmezse müruru zamana uğratılması ittradsızlık ve ahenksizlik tevliid eyliyeceğinden teklif lâyihasında mutlak olarak gösterilen kabahat nevinden suçların bir seneden aşağıya müruru zamana tâbi olanlarına hasrı suretile maddenin takyidi Hükümetin de muvafakatile Encümence kabul olunmuştur.

Yukarıda serdedilen mülâhazaya göre 118 nci madde tadilindeki (dava) kaydı kaldırılarak ceza mürur zamanı cereyan etmeyen cürümler, müstelzim olacakları cezalar tasrih edilmek suretile bu maddenin tadili de tasvib olunmuştur.

133 ncü maddeye teklif lâyihasında ilâve edilen hüküm Türkiye topraklarında iki yabancı devlete taallük eden siyasî ve askerî casusluk hareketlerine mâni olmak maksadını istihdaf etmiş olduğundan görünüşe göre memleketimizi alâkadar etmese bile yurdumuzun bu kabîl bir çalışmaya sahne olmasına müsaade etmemek her yönden doğru bir hal olduğundan Encümenimiz maddeye yapılan bu ilâveyi de yerinde bul-

muştur.

Ceza kanunumuzun memleket içinde içtimaî bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmeğe veya içtimaî bir zümreyi ortadan kaldırmağa ve memleketin iktisadî ve içtimaî nizamlarını devirmeğe matuf cemiyetleri tesis, teşkil, tanzim veya sevki idare edenlerle böyle bir cemiyete iştirak edenlere ve millî hissiyatı sarasmağa ve zayıflatmağa matuf cemiyet kuranlara ve idare edenlere ve bunu müteferri efal ve harekâta mütecasir olanlara ceza tayin eden 141 nci maddedeki Hükümet lâyihasının tadil şekli hakkında Encümence uzun münakaşa ve müzakere cereyan etmiştir.

Teklifde meri kanun maddesinde mevcud (Şiddet kullanarak) kaydi kaldırılmış ve şiddet kullanılmadığı halde bile maddede gösterilen suretlerle bir içtimaî zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü ve ortadan kaldırmağı ve sair madde münderecatına göre hareketleri hedef tutan cemiyetler tesisini cürüm sayarak cezalandırma ve bu hareketleri şiddet kullanarak yapanlara da cezanın daha ağırı tayin olunacağını göstermek suretile bahsi geçen kayid şiddet sebebi olarak kabul olunmuştur.

Komünizme aid hareketler dolayısıyla tahaddüs eden bir takım mesailde mahkemelerimizce meri kanunda mevcud (şiddet kullanarak) kaydi komünizim hareketlerinin esasında şiddet mevcud ve mündemîç bulunması itibarile şiddet hakkında ayrıca maddî delil aramaya lüzum görmeyerek hüküm verilmekte ve Temyiz mahkemesince de bu hükümler tasdik olunmaktadır.

141 ve müteakib 142 nci maddeler İtalya kanunundan aynen ictibas edilmiş olduğundan orada da tatbikat bu şekilde cereyan etmekte ve ceza hukuku âlimlerinin buna dair mütaleaları ve kanunun şerhi maksadile telif ve neşriyatı da bu merkezde bulunmuş olduğundan memleketimizde tekarrür etmiş sayılacak bir içtihadır. Maksadı temin ettiğinden bu maddelerde değişiklik yapılmasına lüzum olmadığı mütaleası dermeyer edilmişse de bu maddeler bu gün için taallük ve temas itibarile komünizim efali hakkında tatbik olunmakta ve filhakika komünizim, nehlizim ve anarşizim gibi fiiller esaslarında şiddeti taammun etmekte olup bu maksadı güden her hangi bir cemiyetin kurulması şiddet kullanarak içtimaî bir zümreyi devirmek ve mevcud iktisadî ve içtimaî nizamları kaldırmayı gaye

ittihaz etmiş olduğuna göre adı geçen maddelerin hali üzere kaldığı takdirde bu bahsedilen hareketleri cezalandırmaya kâfi ise de böyle esasında şiddet meknüz olmayacak şekilde veya zahiri vaziyete göre bu kanaat ve içtihadı tam olarak vermeyecek tarzda müesses ve bir nizamın ve ya bir içtimaî zümrenin kaldırılmasını ve yıkılmasını istihdaf eden bir zümrenin cemiyet halinde kurulması mümkün olacağı düşünülmeğe değer bir mesele olmakla beraber cezaî işlerde sarıh hükümlerin tatbikatta hâkimler için tereddüde ve kararlarda ihtilâfa mahal vermeyecek faydaları olduğundan şiddet kullanmanın bu cürümler için kanunî bir unsur telâkkisine meydan vermemek maksadile Hükümet teklifinin musib ve muvafık olduğuna Encümen ittifakla karar vermiş ve 141 nci mated ile aynı cürmün propagandasına taallük eden 142 nci maddeyi yapılan ilâvelerle kabul etmiştir. Yalnız 142 nci maddedeki (fiille veya sözle veya her nevi neşir vasıtasile) diye yazılı cümleler propağandanın mana ve mefhumunu tahdid mahiyetinde telâkki edilmesine sebep olacağı ve halbuki propaganda daha şumullü bir manada her vasıta ile yapılabileceğinden lüzumsuz görülen bu kayidler maddeden çıkarılmıştır.

142 nci maddenin ikinci fıkrasında cezanın teşdidine mütedair hükümde cezanın yalnız yukarı haddi gösterilerek aşağı haddinin hâkimin takdirine bırakılması muvafık olacağı mülâhaza edilmiş ve fıkra bu suretle düzeltilmiştir.

Hükümet aleyhine halkı silâhla isyana teşvik etmek cürmünde silâhdan başka uyuşturucu ve boğucu veya yakıcı gazlar yahud patlayıcı maddeler kullanılması da silâh kadar ve belki daha fazla müessir olabileceğinden başka Devletler kanununda da mevcud olan bu kayidler maddeye konması hakkındaki teklif tasvib olunmuş ve 149 ncü madde bu ilâvelerle aynen kabul edilmiştir.

Devlet kuvvetleri aleyhine işlenecek cürümlerden birine vakıf olan kimsenin bunu derhal Hükümete haber vermeğe mecbur olduğuna dair 151 nci maddede bu mecburiyete riayet etmemenin cürüm sayılması için maddede mevcud (sui niyetle haber verilmemiş) kaydı batmî hallerden olan sui niyetin subutü ekseriyetle müşkil ve hatta mümkün olamadığından tevliid edeceği zararın vahameti karşısında her kese mükellefiyet olarak tahmil edilen ihbar keyfiyetinin

ancak makbul bir mazerete müstenid olursa cürüm sayılmaması doğru olacağından bu maddede yapılan değişiklik encümenince varid görülmüş ve tadil aynen kabul olunmuştur.

Devlet kuvvetleri aleyhindeki cürümleri işlemeğe halkı teşvik etmek üzere basılmış veya basılmamış evrak ve risaletleri neşretmeği cürüm sayan 154 ncü maddede mevcud (fesağ) kaydı yerine (münderecatını bilerek neşretmenin) cürüm addedilmesi suretindeki Hükümet teklifindeki tadil Encümenince esas itibarile kabul edilmiş ise de fesağ kaydının da maddede bırakılarak (münderecatını bilerek) cümlesinin ilâvesi muvafık görülmüş ve madde o suretle kabul edilmiştir.

Teklif lâyihasındaki 159, 160, 161, 173, 258, 261, 459 ve 462 nci maddelerdeki tadiller hakkında Hükümetin noktai nazarı Encümenince tamâmile tasvib edilerek bu maddelerdeki değişiklikler olduğu gibi kabul edilmiştir.

490 nci maddede yapılan tadil matbuat kanunile tenazuru temin etmekte olduğundan esas iti-

barile kabul edilmiş Encümenince maddenin yazılış tarzı değiştirilmiştir.

516 nci maddeye ilâve olunan heykel tabiri her ne kadar abide mefhumuna dahil ve tatbikatta bu cihet tereddüdü mucib olmamakta ise de memleketin her köşesinde yapılan imar faaliyeti arasında heykeller konulması da günden güne arttığından zaid bir fayda olsa bile bunun maddede tasrihi muvafık görülmüştür.

Encümenimizce ittifakla kabul edilen bu lâyiha müstaceliyetle müzakere ve kabul buyurulmak üzere Umumî Heyetin tasvibine arz olunur.

Adliye E. Reisi	M. M.	Kâtib
Çorum	Kocaeli	Erzurum
Münir Çağıl	Salâh Yargı	Fuad Sirmen
Ankara	Gazi Anteb	Kayseri
M. Ökmen	Ö. A. Aksoy	R. Özsoy
Antalya	Bursa	Antalya
Numan Aksoy	Atıf Akgüç	T. N. Arıcan
Denizli	Kayseri	Bursa
N. A. Küçükka	H. Perker	S. F. Talay
Urfa	Kocaeli	Balıkesir
Fuad Gökbudak	Ragıp Akça	O. N. Burcu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ceza kanununun bazı maddelerini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1 — Ceza kanununun 17 maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

ADLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Türk ceza kanununun bazı maddelerini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1 — Türk ceza kanununun 18 maddesi aşağıda yazılı şekillerde değiştirilerek numaraları hizalarında yazılı maddelerin yerine ikame olunmuştur :

Madde 102 — Kanunda başka türlü yazılmış olan ahvalin maadasında hukuku amme davası :

1 - Ölüm ve müebbed ağır hapis cezalarını müstelzim cürümlerde yirmi sene,

2 - Yirmi seneden aşağı olmamak üzere muvakkat ağır hapis cezasını müstelzim cürümlerde on beş sene,

3 - Beş seneden ziyade ve yirmi seneden az ağır hapis veya beş seneden ziyade hapis yahud hidematı âmmeden müebbeden mahrumiyet cezalarından birini müstelzim cürümlerde on sene,

Madde 105 — Kanunun bir seneden aşağı müruru zaman müddeti tayin ettiği hallerde her türlü usulü muamele müruru zamanı keser. Ancak 103 ncü maddeye göre müruru zaman işlemeye başladığı günden itibaren kabahat nevinden suçlarda bir sene içinde mahkûmiyet kararı verilmemiş olursa hukuku amme davası müruru zamana uğrar.

Madde 118 — Bu kanunun ikinci kitabının birinci babında yazılı ölüm veya müebbet veya muvakkat ağır hapis cezalarını müstelzim cürümlerin yurd dışında işlenmesi halinde dava ve ceza müruru zamanı yoktur.

Madde 133 — Devletin emniyeti veya dahi-li veya beynelmilel siyasî menfaatleri icabından olarak gizli kalması lâzım gelen malûmatı siyasî veya askerî casusluk maksadile istihsal eden kimse 15 seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Aşağıdaki hallerde ölüm cezası verilir:

1 - Fiil, Türkiye ile harb halinde bulunan bir devletin menfaati namma işlenmişse,

2 - Fiil, devletin harb hazırlıklarını veya harb kudret veya kabiliyetini veya askerî hareketlerini tehlikeye koymuşsa.

Salâhiyetli makamların neşir veya işaasını menettikleri malûmatı siyasî veya askerî casusluk maksadile istihsal eden kimse 10 seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Yukarıki fıkrada yazılı fiil, Türkiye ile harb

4 - Beş seneden ziyade olmamak üzere ağır hapis veya hapsi yahud sürgün veya hidematı ammeden muvakkaten mahrumiyet cezalarını ve ağır para cezasını müstelzim cürümlerde beş sene,

5 - Bir aydan ziyade ağır hapis veya otuz liradan ziyade hafif para cezasını müstelzim fiillerde iki sene,

6 - Bundan evvelki bendlerde beyan olunan mikdardan aşağı cezaları müstelzim kabahatlerde altı ay geçmesile ortadan kalkar.

Bu kanunun ikinci kitabının birinci babında yazılı ölüm veya müebbet yahud muvakkat ağır hapis cezalarını müstelzim cürümlerin yurd dışında işlenmesi halinde dava müruru zamanı yoktur.

Madde 105 — Kanunun bir seneden aşağı müruru zaman tayin ettiği hallerde her türlü usulü muamele müruru zamanı keser.

Ancak 103 ncü maddeye göre müruru zaman işlemeğe başladığı günden itibaren bir seneden aşağı müruru zamana tâbi kabahat nevinden suçlarda bir sene içinde mahkûmiyet kararı verilmemiş olursa hukuku amme davası müruru zamana uğrar.

Madde 118 — Bu kanunun ikinci kitabının birinci babında yazılı ölüm veya müebbet yahud muvakkat ağır hapis cezalarını müstelzim cürümleri yurd dışında işlenmesi halinde ceza müruru zamanı yoktur.

Madde 133 — Hükümetin teklifi aynen

halinde bulunan bir devletin menfaatine işlenmişse müebbet ağır hapis cezası hükümlenir.

Yukarıki iki fıkrada yazılı fiil, devletin harb hazırlıklarını veya harb kudret veya kabiliyetini veya askeri hareketlerini tehlikeye koymuşsa ölüm cezası verilir.

Yabancı bor devletin emniyeti veya dahili veya beynelmilel siyasi menfaatleri icabından olarak gizli kalması lâzım gelen malûmatı diğer bir ecnebi devlet lehine siyasi veya askeri casusluk maksadile istihsal eden kimse beş seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Madde 141 — Memleket dahilinde içtimai bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmeğe veya içtimai bir zümreyi ortadan kaldırmağa veya memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadi veya içtimai nizamları devirmeğe matuf cemiyetleri tesis eden, teşkil eden, tanzim eden veya sevk ve idare eden kimse iki seneden beş seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Memleket dahilinde cemiyetin siyasi ve hukuki her hangi bir nizamını ortadan kaldırmak gayesile cemiyetler tesis eden, teşkil eden, tanzim eden veya sevk ve idare eden kimseye de aynı ceza verilir.

Bu cemiyetlere iştirak eden altı aydan iki seneye kadar hapis cezasile cezalandırılır.

Maksada vüsul için şiddet kullanmak ta ihtidaf edilmiş ise verilecek ceza birinci ve ikinci fıkralarda gösterilen hallerde beş seneden on iki seneye kadar, üçüncü fıkrada yazılı halde ise bir seneden üç seneye kadar ağır hapidir.

Gayesi, devletin teşkilâtı esasiye kanunu ile muayyen olan ana vasıflarına muhalif bulunan veya milli hissiyatı sarsmağa veya zayıflatmağa matuf bulunan cemiyetleri tesis eden, teşkil eden, tanzim eden veya sevkü idare eden kimse bir seneden üç seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Mezkûr cemiyetlere iştirak eden kimseye altı aydan iki seneye kadar hapis cezası verilir.

Dağılmaları emredilmiş olan yukarıda yazılı cemiyetleri sahte nam altında veya muvazaa şeklinde olsa dahi yeniden teşkil edenler hakkında verilecek cezalar üçde birden eksik olmamak üzere artırılır.

Madde 142 — Memleket dahilinde içtimai bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis

Madde 141 — Hükümetin teklifi aynen

Madde 142 — Memleket dahilinde içtimai bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü

etmek veya içtimai bir zümreyi ortadan kaldırmak veya memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadi veya içtimai nizamları devirmek yahud memleketin siyasi ve hukuki her hangi bir nizamını yıkmak için fiil ile veya sözle veya her nevi neşir vasıtasile propaganda yapan kimse altı aydan iki seneye kadar hapis cezasile cezalandırılır.

Propaganda, yukarıki fıkrada yazılı hareketleri şiddet kullanarak elde etmeğe matuf bulunduğu takdirde verilecek ceza bir seneden beş seneye kadar ağır hapidir.

Devletin teşkilâtı esasiye kanunu ile muayyen olan vasıflarını veya millî hissiyatı sarsmak veya zayıflatmak için bunlar aleyhinde ve yabancı rejimler lehinde fiil ile veya sözle veya her nevi neşir vasıtasile propaganda yapanlar altı aydan iki seneye kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

Yukarıdaki hükümlerde yazılı fiilleri methü istihsan eden kimse de aynı cezaya mahkûm olur.

Madde 149 — Her kim Hükümet aleyhine halkı silâh veya uyuşturucu yahud boğucu veya yakıcı gazlar veya patlayıcı maddeler kullanmak suretile isyana veya Türkiye ahalisinin birbirini aleyhine silâhlandırarak mukateleyle teşvik eylerse yirmi seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Eğer bu teşvik neticesi olarak isyan veya kıtal zuhur etmişse buna sebebiyet veren veya asilere kumanda eden kimseler hakkında ölüm cezası verilir.

Bu cürümlere yalnız iştirak etmiş olanlar altı seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

Silâhlar yalnız bir yere depo edilmiş olsa dahi isyan silâhlı sayılır.

Madde 151 — Bundan evvelki maddelerde yazılı cürümlerden birine muttali olan her ferd, bunu derhal Hükümete haber vermeğe mecburdur. Bu mecburiyeti makbul bir mazerete müstenid olmaksızın yapmayanlar, fesad file çıkarsa bir seneden ve file çıkmasa altı aydan aşağı olmamak üzere hapsolunur.

Fesatçıları bilerek muayyen mevkilerin gayri yerlerden sokan ve memleket içinde bir yerden diğer bir yere nakledenler muvakkat ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

etmek veya içtimai bir zümreyi ortadan kaldırmak yahud memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadi veya içtimai nizamları devirmek yahud memleketin siyasi ve hukuki bir nizamını yıkmak için propaganda yapan kimse altı aydan iki seneye kadar hapis cezasile cezalandırılır.

Propaganda, yukarıki fıkrada yazılı hareketleri şiddet kullanarak elde etmeğe matuf bulunduğu takdirde verilecek ceza beş seneye kadar ağır hapidir.

Devletin teşkilâtı esasiye kanunile muayyen olan vasıflarını veya millî hissiyatı sarsmak veya vaid yapmak için bunlar aleyhinde ve yabancı rejimler lehine propaganda yapanlar altı aydan iki seneye kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

Yukarıki fıkralarda yazılı fiilleri medih ve istihsan eden kimse de aynı cezaya mahkûm olur.

Madde 149 — Hükümetin teklifi aynen

Madde 151 — Hükümetin teklifi aynen

Madde 154 — Geçen maddelerde yazılı olan cürümleri işlemeğe halkı teşvik etmek üzere basılmış veya basılmamış evrak ve risaleleri mündericatını bilerek neşretmek üzere iken ele geçirilen kimse bir seneden üç seneye kadar hapsolunur.

Madde 159 — Türklüğü, Büyük Millet Meclisini, Cumhuriyeti, Hükümetin manevî şahsiyetini alenen tahkir ve tezyif edenler bir seneden altı seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Devletin askerî veya emuiyet veya muhafaza kuvvetlerini veya adliyenin manevî şahsiyetini alenen tahkir ve tezyif edenlere de aynı ceza verilir.

Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına alenen sövenler, altı ay geçmemek üzere hapis ve 30 liradan 100 liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılır.

Türklüğü tahkir ve tezyif yabancı memlekette bir Türk tarafından işlenirse verilecek ceza üçde birden eksik olmamak üzere artırılır.

Madde 160 — 157 nci maddede yazılı suç işleyenlerle Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına alenen sövenler hakkında takibat yapmak salâhiyeti doğrudan doğruya Cumhuriyet müddeiumumilerine aiddir.

158 nci maddede yazılı hal ile 159 ncu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yazılı Hükümetin veya adliyenin manevî şahsiyetini veya Cumhuriyeti ve 159 ncu maddenin birinci fıkrasında yazılı Türklüğü veya Büyük Millet meclisini veya Devletin askerî veya emniyet veya muhafazakuvvetlerini tahkir ve tezyif edenler hakkında takibat yapılması Adliye vekâletinin iznine bağlıdır.

Madde 161 — Harb esnasında âmmenin telaş ve heyecanını mucib olacak veya halkın maneviyatını kırarak veya düşman karşısında memleketin mukavemetini azaltacak şekilde asılsız mubalağalı veya maksadı mahsusa müstenid havadis veya haberler yayan veya nakleden veya millî menfaatlere zarar verecek her hangi bir faaliyette bulunan kimse beş seneden aşağı olmak üzere ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Eğer fiil:

1 - Propaganda ile veya askerlere tevcih olunarak işlenmişse,

Madde 154 — Geçen maddelerde yazılı olan cürümleri işlemeğe halkı teşvik etmek üzere basılmış veya basılmamış evrak ve risaleleri fesad kasdile veya münderecatını bilerek neşretmek üzere iken ele geçirilen kimse bir seneden üç seneye kadar hapsolunur.

Madde 159 — Hükümetin teklifi aynen

Madde 160 — Hükümetin teklifi aynen

Madde 161 — Hükümetin teklifi aynen

2 - Suçlu tarafından bir yabancı ile anlaşma neticesi yapılmışsa verilecek ceza on beş seneden eksik olmamak üzere ağır hapidir.

Eğer fiil, düşmanla anlaşma neticesi işlenmiş ise cezası müebbed ağır hapidir.

Harb zamanında düşman karşısında milletin mukavemeniti tehlikeye maruz kılacak şekilde kamyoların tedavül kıymetini düşürmeğe veya resmî veya hususî kıymetli evrakın piyasası üzerinde bir tesis yapmağa matuf hareketlerde bulunan kimse beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis ve üç bin liradan aşağı olmamak üzere ağır apra cezasile cezalandırılır.

Eğer fiil suçlu tarafından bir yabancı ile anlaşma neticesi yapılmışsa ağır hapis cezası on seneden ve düşmanla anlaşma neticesi işlenmişse on beş seneden aşağı olamaz.

Bu maddede yazılı fiiller sulh zamanında işlenmiş olursa failleri hakkında tertib edilecek cezanın yarısından dörtte üçe kadar indirilmek suretile hükmolunur.

Madde 173 — 127 nci maddenin 3 ve 4 ncü fıkralarile 138 nci maddenin 4 ncü fıkrasında ve 128, 140, 143 ve 161 nci maddelerde yazılı cürümler hakkında takibat yapılması Adliye vekâletinden izin verilmesine bağlıdır.

Ceza kanununa göre harb zamanı tabirinde harb ilân edilmeksizin filî muhasama dahil olduğu gibi eğer harb vukua gelmişse seferberlik zamanı da dahildir.

Birinci babda yazılı cürümler için hükmolunacak ağır hapis cezalarına tertib edilen ceza müddetinin üçte birinden aşağı ve o müddeti geçmemek üzere tayin olunacak bir mmtaka da ikametle emniyeti umumiye nezareti altına alınmak cezası da ilâve olunur.

Madde 258 — Bir memura veya ona yardım edenlere memuriyetine aid vazifeleri ifa sırasında cebir ve şiddet veya tehdid ile mukavemet eden kimse üç aydan bir seneye kadar hapis cezasile cezalandırılır.

Eğer fiil silâhla işlenmişse hapis cezası bir seneden üç seneye kadar ve eğer beş kişiden fazla silâhlı veya on veya daha fazla silâhsız kişiler tarafından birlikte işlenmiş ise aralarında evvelce ittifak olmasa bile iki seneden beş seneye kadar hapis cezası verilir.

Eğer fiil kendisini veya akrabasını hapis ve tevkiften kurtarmak maksadile vaki olmuş-

Madde 173 — Hükümetin teklifi aynen

Madde 258 — Hükümetin teklifi aynen

sa birinci fıkradaki hâl için bir aydan altı aya ve ikinci fıkrada yazılı hal için üç aydan bir seneye ve üçüncü fıkradaki hal için altı aydan üç seneye kadar hapis cezası verilir.

Eğer memur haiz olduğu salâhiyet hududunu tecavüz ederek veya keyfi hareketleriyle bu muameleye sebebiyet vermişse fail hakkında geçen maddelerdeki ceza dördte bire kadar indirileceği gibi icabına göre ceza büsbütün de kaldırılabilir.

254, 255, 256 ve 257 nci maddelerle yukarıki fıkralarda yazılı fiiller İcra Vekilleri Heyetinden bir vekil aleyhinde işlenirse tayin edilecek ceza yarı nisbetinde artırılarak hükmolunur.

Madde 261 — Kanun ve nizamlara aykırı olarak mekteb veya dersane açanlar açılan mekteb veya dersane kapatılmakla beraber elli liradan beş yüz liraya ve ruhsatsız öğretmenlik edenlerle bunları istihdam eyleyenler 30 liradan 100 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Mükerrirler hakkında para cezası ile beraber bir aydan üç aya kadar hapis cezası hükmolunur.

Madde 459 — Her kim tedbirsizlik veya dikkatsizlik yahud meslek ve sanatta acemilik veya nizam, talimat ve emirlere riayetsizlik neticesi olarak bir şahsa cismen eza verecek veya sıhhatini ihlâl edecek bir zarar iras eder yahud akli melekelerinde teşevvüş husulüne sebebiyet verirse:

1 - 456 nci maddenin birinci ve dördüncü fıkralarındaki hallerde takibat icrası şikâyete bağlı olmak şartile üç aya kadar hapis veya elli liraya kadar ağır para cezası,

2 - 456 nci maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarındaki hallerde üç aydan yirmi aya kadar hapis ve 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

3 - Bir kaç kişi cürümden mutazarrır olmuş ise bir numaralı bendde hapis cezası altı ay ve ağır para cezası iki yüz liraya kadar iki numaralı bendde hapis altı aydan otuz aya kadar ve ağır para cezası 150 liradan aşmaması üzere hükmolunur.

Madde 462 — Yukarıda geçen iki fasılda beyan olunan fiiller zinayi icra halinde meşhuden

Madde 261 — Hükümetin teklifi aynen

Madde 459 — Hükümetin teklifi aynen

yakalanmış veya zinayı irtikâb etmek üzere yahud henüz irtikâb edildiğinde zevahire göre şüphe edilemeyecek surette görünen bir koca veya karı yahud kız kardeş veya frudan biri yahud bunların müşterek faili veya her ikisi aleyhinde karı veya koca yahud usulden biri veya erkek yahud kız kardeş tarafından işlenmiş olursa filin muayyen olan cezası sekizde bire indirilir ve ağır hapis cezası hapis cezasına tahvil olunur.

Ölüm cezası yerine üç seneden beş seneye kadar hapis cezası verilir.

Madde 490 — Bu faslıda beyan olunan cürümlerden dolayı açılacak hukuku amme davası altı ay geçmesile düşer.

Madde 516 — Bir kimse her ne suretle olursa olsun aharın menkul veya gayrimenkul malını tahrib veya imha eder veya bozar yahud bunlara zarar verirse mutazarrır olan tarafın şikâyeti üzerine bir seneye kadar hapis ve yirni liradan elli liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılır.

Eğer cürüm :

1 - Vazifei memuresinden dolayı öğ almak kasdile bir memur aleyhinde,

2 - Şahıslara karşı şiddet kullananlar veya 493 nci maddenin birinci ve ikinci fıkralarında beyan olunan vasıtalarından biri ile,

3 - Ammeye aid veya amme hizmetine veya bir mezhebin âyin ve ibadetine mahsus binalar yahud 378 nci maddede gösterilen envaa dahil askerî binalar ve debboy ve tersaneler ve harb gemileri yahud abideler veya heykeller ve yahud mezarlık ve müstemilâtı,

4 - Setler yahud musibetlere karşı ammenin ruhafazası maksadile inşa olunan müdafaa vasıtaları vesair inşaat yahud bir amme hizmetine mahsus aletler ve işaretler,

5 - Kanal veya sulamağa mahsus nehir ve cetvel ve ark ve bu kabilden sair inşaat,

6 - Dikilmiş bağ çubukları ve meyveli ağaç ve fidanlar ile seyir ve meydan yerlerindeki ağaçlar,

Üzerinde işlenirse failin göreceği ceza üç aydan iki seneye kadar hapis ve 250 liraya kadar ağır para cezasıdır.

Bu fiiller hakkında şikâyetname itasma hacet kalmaksızın dava takib olunur.

Madde 490 — Bu faslıda beyan olunan cürümlerden dolayı açılacak dava altı ay geçmesile ortadan kalkar.

Madde 516 — Hükümetin teklifi aynen

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden müteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye vekili memurdur.

21 - V - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>C. Bayar</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. R. Aras</i>	<i>F. Ağlar</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>Ş. Kesebir</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden müteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.